

Rektor

John Bauergymnasiet i Uppsala
Ekeby Bruk 35
752 75 UPPSALA

2010-06-15

1 (8)

Dnr: 40-2009:1887

Huvudman

ATT: Per-Erik Lorentzon
C/O John Bauer Organization
Kaserngatan 12
553 05 Jönköping

Kvalitetsgranskning - Svenska i gymnasieskolan på medieprogrammet vid John Bauergymnasiet, Uppsala kommun

Sammanfattande bedömning:

- Skolinspektionen bedömer att det finns en god anpassning av svenskämnet mot programmets innehåll gällande Svenska A. I Svenska B behöver anpassningen utvecklas vidare.
- Skolinspektionen bedömer att den samverkan som finns mellan läraren i svenska och karaktärsämneslärarna bör utvecklas i Svenska B och att skolledningen ska ge lärarna möjlighet till ökad samverkan.
- Skolinspektionen bedömer att eleverna i högre grad bör ges möjligheter att påverka undervisningens innehåll.
- Skolinspektionen bedömer att skolan bör utveckla arbetet med att motivera eleverna att ta större aktiv del i planeringen av undervisningen.
- Skolinspektionen bedömer att skolan i högre grad behöver anpassa litteraturen till elevernas önskemål inom kursplanens mål.

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av svenskämnet i gymnasieskolan under höstterminen 2009. Granskningen av IT-medieprogrammet vid John Bauergymnasiet i Uppsala kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar skolan/huvudmannen för att åtgärder vidtas.

Syftet med granskningen är att bidra till ökad måluppfyllelse i ämnet svenska. Den övergripande rapporten förväntas bidra till en nationell diskussion och en kvalitetshöjning i gymnasieskolans svenskundervisning. Den kunskap som projektet tar fram förväntas bli ett redskap för skolutveckling med avseende på anpassning till elevernas studieinriktning i ämnet, delaktighet samt grupp- och individanpassning i de granskade skolorna. Kvalitetsgranskningen genomförs i kurserna Svenska A och B på elprogrammet, omvårdnadsprogrammet, medieprogrammet samt barn- och fritidsprogrammet. Kvalitetsgranskningen genomförs på 42 skolor och i urvalet ingår skolor med såväl kommunala som fristående huvudmän.

IT-medieprogrammet på John Bauergymnasiet i Uppsala har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av en webbserad enkät till elever och undervisande lärare i kurserna Svenska A och B. Vidare består underlaget av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 17-18 november 2009. I skolan genomfördes intervjuer med lärare, elever och skolledning samt genomfördes klassrumsobservationer. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Ansvariga för kvalitetsgranskningen vid John Bauergymnasiet i Uppsala har utredare Anousheh Abuhameed och utredare Sture Löf varit.

Fråge-/granskningsområden

Skolinspektionen har granskat två olika frågeområden.

1. Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?
2. Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Beskrivning av besökt skola och program

John Bauergymnasiet i Uppsala är en fristående skola inom John Bauerkoncernen, vars säte finns i Jönköping. John Bauerkoncernens pedagogiska koncept utgår från så kallat entreprenöriellt lärande och bedriver tematisk och projektorienterad undervisning. Eleverna har längre undervisningspass om tre timmar inklusive paus, ett förlagt på förmiddagen och ett förlagt på eftermiddagen.

John Bauergymnasiet i Uppsala har funnits sedan 2004 och bedriver idag undervisning inom fyra olika program. Lokalerna ligger i det gamla området Ekeby Bruk i Uppsala, med närhet till flera lokala småföretagare. Skolan ser företagsnäringen i Ekeby som en viktig del av skolan då den kan vara behjälplig exempelvis under elevernas APU-perioder. På området finns även restauranger och andra skolor.

Läsåret 09/10 fanns det 418 elever på skolan varav 130 gick på IT-medieprogrammet.

Skolledningen består av rektor, studierektor samt fyra så kallade proffillärare som representerar de olika programmen på skolan. Skolan är organiserad i fyra arbetslag, och dessa lag arbetar inom en gemensam del på skolan för respektive lag.

Det finns en undervisande svensklärare på IT-medieprogrammet vid John Bauergymnasiet i Uppsala hösten 2009.

Resultat 2008 för IT-medieprogrammet, John Bauergymnasiet i Uppsala				
Genomsnittlig betygspoäng på programmet	Genomsnittlig betygspoäng i svenska för de som fick slutbetyg		Andelen elever med minst G i svenska	
	Svenska A	Svenska B	Svenska A	Svenska B
11,6	13,1	10,6	95,7 %	86,4 %

Skolverkets statistik 2009-11-16

Skolinspektionens iakttagelser och bedömningar

Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?

Skolinspektionens granskning visar att det finns goda möjligheter till samverkan mellan svenskämnet och karaktärsämnena, men att denna samverkan till stor del är "lärarberoende" och initierad av lärarna själva. Läroplanen för de frivilliga skolformerna, som skolan sagt sig ska följa, betonar vikten av att lärare i olika kurser samverkar över ämnesgränserna för att eleverna ska få ett sammanhang i sina studier och nå utbildningsmålen. De lektioner Skolinspektionen besökt ger en bild av en tydlig samverkan mellan svenskämnet och karaktärsämnena i Svenska A, medan en sådan koppling inte är lika tydlig i Svenska B.

De elevintervjuer som har hållits visar att de flesta elever som Skolinspektionen talat med tycker att det finns tydliga inslag av samverkan inom svenskämnet, men ser även svenskan som ett kärnämne "fritt" från karaktärsämnena. Eleverna ger en bild av att de tycker att det är roligt och lärorikt med samverkan mellan ämnena.

Elevintervjuerna och lektionsbesöken som Skolinspektionen genomfört påvisar att det finns tydliga inslag av elevernas studieinriktning på svensklektionerna, bland annat så påbörjas varje lektion med att eleverna tittar på ett nyhetsinslag. Denna bild förstärks av de elevenkäter som Skolinspektionen utfört, där 80 procent av eleverna i Svenska A vid IT-medieprogrammet anser att svenskundervisningen samverkar med karaktärsämnena. Den siffran är något lägre i Svenska B, där 73,5 procent av eleverna upplever att undervisningen samverkar med karaktärsämnena.

Lärarna anser att de till viss mån ges möjlighet att samverka mellan ämnena på skolövergripande nivå. IT-medieprogrammet vid John Bauergymnasiet i Uppsala har arbetat med ämnesövergripande projekt i flera år, bland annat har eleverna fått medverka i ett projekt kallat "Mediakampen" där eleverna i Svenska A samarbetat med flera karaktärsämnen.

De framgångsfaktorer som lyfts fram för svenskundervisningen är ett rådande öppet klimat i klassrummet, möjligheten för eleverna att känna att de kan uttrycka sig fritt och att det finns goda möjligheter till kommunikation på lektionerna. De besökta lektionstillfällena stärker denna bild. Hinder för framgångsrik undervisning anser lärarna vara bristen på motivation och engagemang, och att eleverna ibland har en negativ inställning till vissa delar av ämnet.

Karaktärsämneslärarna har en positiv inställning till samverkan med svenskämnet och anser att samverkansprojekten får eleverna att trivas bättre på programmet. Lärarna tycker även att samverkan har en positiv effekt på så sätt att den frigör mer tid för dem att planera tillsammans och ta tillvara på varandras kompetens i undervisningen.

Elevintervjuerna visar att eleverna som går på IT-medieprogrammet trivs bra eller mycket bra på sin skola och att de är nöjda med sin utbildning. Flera elever påtalar även att IT-medieprogrammet varit deras förstahandsval till gymnasiet. De flesta elever

som tillfrågats tycker att svenskämnet utgör en viktig del av utbildningen och sätter stor vikt vid att kunna uttrycka sig i tal och skrift inför kommande yrkesliv.

Skolinspektionen bedömer att skolläringen uppmuntrar och stödjer samverkan på IT-medieprogrammet. Samverkan är dock framför allt ett resultat av engagemang från aktiva och entusiastiska lärare, vilket samtidigt innebär att samverkan kan bli alltför beroende av de enskilda lärarna.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att John Bauergymnasiet i Uppsala lyckas väl med att anpassa undervisningen efter elevernas studieinriktning. Skolan strävar efter att skapa en helhet i elevernas studiegång, vilket man till stor del lyckats väl med. Infärgning och samverkansprojekt förekommer i både Svenska A och Svenska B, och är enligt lärarna på skolan en viktig del av skolans arbete, att få eleverna att se sin utbildning som en helhet. Dock finns en tydligare samverkan mellan svenskämnet och karaktärsämnena i Svenska A än i Svenska B vilket läraren menar till viss del beror på att kursen i Svenska B är mer "innehållsstyrd". Av elevintervjuerna framgår att eleverna själva tycker att undervisningen är anpassad till deras studieinriktning, men att anpassningen är något tydligare i Svenska A, där eleverna i högre grad upplever att svenskämnet är kopplat till deras studieinriktning.

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid IT-medieprogrammet har en väl fungerande samverkan, gällande svenskämnet är detta mest synligt i Svenska A. Skolinspektionen anser att samverkan mellan Svenska B och karaktärsämnena bör öka ytterligare för att därmed öka elevernas upplevelse av utbildningen som helhet. Skolläringen bör även arbeta för att ge lärarna ökad möjlighet till samverkan på skolövergripande nivå.

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Av läroplanen för de frivilliga skolformerna framgår att läraren ska se till att elever får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vidare ska läraren planera och även utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Skolinspektionens granskning visar att eleverna i viss utsträckning ges möjlighet att ha inflytande över undervisningens arbetssätt och innehåll, och eleverna själva anser att de får vara med och påverka arbetssätt mer än innehåll och att möjligheterna att påverka varit större i Svenska A än i Svenska B. Eleverna ger en bild av att de har en öppen dialog med svenskläraren och möjlighet att komma med förslag på arbetssätt på svensklektionerna.

De elever Skolinspektionen talat med beskriver att de tycker att det är bekvämt att läraren står för planeringen av lektionerna. Granskningen visar att eleverna ges möjligheter men inte alltid tar vara på möjligheter till inflytande. Eleverna har en klar uppfattning

om vad de skulle vilja arbeta mer med på svenskleksionerna, och är väl medvetna om svenskämnetts betydelse för sitt kommande yrkesliv.

Svenskläraren uttrycker att eleverna ges inflytande över planeringen på så sätt att de dels får vara med och planera kursen i början av varje termin, men även genom den "fria skrivtid" som eleverna ges möjlighet till i slutet av varje svenskleksion. Läraren ser detta som en möjlighet för eleverna att uttrycka sina önskemål, men även att få en möjlighet att uttrycka sig under mer fria former och skriva om saker som de själva upplever som intressanta. Eleverna får också möjlighet att utvärdera sin undervisning under kursernas gång. Skolinspektionen bedömer att eleverna ges en god möjlighet att vara med och planera sin undervisning vad gäller arbetssätt, men att de bör få större möjligheter att påverka undervisningens innehåll.

Gällande val av texter visar granskningen att eleverna i Svenska A och Svenska B får arbeta med en variation av texter, romaner, noveller samt skönlitterära böcker. Resultatet av elevenkäten visar att flertalet elever i Svenska A upplever texterna som relevanta medan nästan hälften av eleverna i Svenska B inte gör det. I elevintervjuerna framkommer att eleverna i Svenska B anser att texterna är mindre relevanta, vilket de tror beror på att äldre skönlitterära texter är mer svårförstådda. Lärarintervjun stärker denna bild.

När det gäller att uttrycka sig och kommunicera muntligt utifrån sina intressen och sin egen förmåga visar granskningen att de flesta av eleverna vid IT-medieprogrammet anser att de ges möjlighet att diskutera på svenskleksionerna och att muntliga diskussioner kring vardagliga händelser är vanligt förekommande på skolan som helhet. Ett exempel som eleverna själv anger är att de får påbörja varje förmiddagslektion med att titta på nyheterna, som de sedan diskuterar. Eleverna själva uttrycker att de genom diskussionerna får en god möjlighet att utvecklas inom situationer som relaterar till deras kommande yrkesliv.

Skolan har ett ansvar för att medvetandegöra eleverna om målen och betygskriterierna. 73 procent av eleverna på IT-medieprogrammet uppger att de i mycket eller ganska hög grad förstår målen och betygskriterierna. Elevintervjuerna stärker vidare bilden av att eleverna har en god kunskap och uppfattning om målen. De tycker att svenskläraren är bra på att förklara mål och betygskriterier, dels inför varje kurs, dels inom olika delmoment under kursens gång.

Granskningen visar att svenskläraren på IT-medieprogrammet vid John Bauergymnasiet i Uppsala tar reda på elevernas förutsättningar och behov genom att samtala med dem, men även genom momentet "fri skrivning", som hålls i slutet av svenskleksionerna och där varje elev får möjlighet att skriva något fritt och till exempel personligt till läraren. Av elevenkäten som genomförts framgår att en stor del av eleverna tycker att läraren har höga förväntningar på deras prestationer. Denna bild förstärks av elevintervjuerna där de flesta eleverna ansåg att läraren hade höga förväntningar på klassen som helhet och på dem som individer. Läraren tycker att det är viktigt med feedback till eleverna, och han är mån om att ge feedback både skriftligt och muntligt.

92 procent av eleverna som svarat på Skolinspektionens enkät, anser att de i mycket eller ganska hög utsträckning får det stöd och den hjälp de behöver i kursen. Vid intervju med rektor framgår att John Bauergymnasiet i Uppsala har en väl fungerande stödverksamhet, där målet är att fånga upp elever i behov av stöd tidigt. Dels anordnar skolan en så kallad "stugverksamhet" flera gånger i veckan, då eleverna får träffa en specialpedagog och ansvarig lärare för att få hjälp inom ett specifikt ämne. Stugverksamheten är obligatorisk för de som behöver stöd och har åtgärdsprogram. Skolan anordnar även så kallade buffertdagar, några tillfällen under varje läsår, då eleverna får möjlighet att ta igen det de har missat eller gå igenom prövning i ett specifikt ämne som de inte klarat alla moment inom. Rektor anser att stödverksamheten fungerar väl på skolan. De elevintervjuer som hållits stärker bilden av att skolan har en väl fungerande stödverksamhet. Alla de tillfrågade eleverna i både Svenska A och Svenska B anser att de får det stöd de behöver och ger också en bild av att läraren har en god överblick på vilka elever som är i behov av stöd. Skolinspektionen anser att skolan har en väl fungerande stödverksamhet.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid IT-medieprogrammet på John Bauergymnasiet i Uppsala har relativt goda möjligheter till inflytande i sin svenskundervisning. Eleverna upplever att de i hög grad får påverka arbetssätt, men i mindre utsträckning innehåll. Granskningen visar att eleverna kan behöva mer vägledning i att ta initiativ till inflytande. Cirka hälften av de elever som läser Svenska B anser inte att den litteratur de läser är relevant, och skolan behöver i detta hänseende i högre utsträckning anpassa litteraturen till elevernas önskemål inom kursplanens mål.

Skolinspektionens slutsatser samt rekommendationer/krav på åtgärder:

Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Kvalitetsgranskningen av IT-medieprogrammet vid John Bauergymnasiet i Uppsala visar att det finns en god anpassning av svenskämnet mot programmets innehåll i Svenska A. Dock är denna anpassning inte lika tydlig i Svenska B och behöver därmed utvecklas ytterligare. Skolinspektionen vill lyfta fram att lärarna ska ta fasta på de faktorer som de själva lyft fram som framgångsrika, bland annat att de själva initierar mycket av den befintliga samverkan som finns idag. Skolledningen bör i större utsträckning än idag ge lärarna möjlighet till samverkan på skolövergripande nivå.

Kvalitetsgranskningen visar också att eleverna i relativt hög grad erbjuds inflytande över sin undervisning. Eleverna upplever att de i högre grad får påverka arbetssätt

snarare än innehåll, och granskningen visar att eleverna kan behöva mer vägledning i att ta initiativ till inflytande. Anpassningen till elevernas behov, förutsättningar och erfarenheter fungerar väl, men skolan behöver i högre utsträckning anpassa litteraturen till elevernas önskemål inom kursplanens mål. Skolan behöver även arbeta med att i högre grad utveckla anpassningen till studieinriktningen i Svenska B för att därmed öka elevernas upplevelse av relevans i kursen.

Skolinspektionen vill även ta fram skolans arbete med särskilt stöd som ett exempel på en väl fungerande stödverksamhet.

Rekommendationer

- Att samverkan mellan Svenska B och karaktärsämnena utvecklas.
- Att skolledningen ger lärarna ökad möjlighet till samverkan på skolövergripande nivå.
- Att skolan arbetar med att utvecklar anpassningen till studieinriktningen i Svenska B för att därigenom öka elevernas upplevelse av relevans och meningsfullhet i kursen.
- Att eleverna i högre grad bör ges möjligheter att påverka undervisningens innehåll.
- Att skolan utvecklar arbetet med att motivera eleverna att ta större aktiv del i planeringen av undervisningen.
- Att skolan i högre grad behöver anpassa litteraturen till elevernas önskemål inom kursplanens mål.

Uppföljning m.m.

John Bauergymnasiet ska senast inom sex månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 15 december 2010 till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, redovisa vilka åtgärder som vidtagits.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Anousheh Abuhameed
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråd Michael Erenius och utredare Sture Löf deltagit.

Bilaga

Författnings- och forskningsöversikt